

Kleinere accountants: NBA gaat boekje te buiten met brief over examenfraude

Martijn Pols, Edwin van der Schoot

Kantoor van de NBA in Hoofddorp. Foto: ANP

In het kort

- De SRA, branchevereniging voor middelgrote en kleinere accountantsorganisaties, heeft pittige kritiek op beroepsorganisatie NBA.
- De NBA verzocht afgelopen donderdag ook kleinere accountants hun organisatie door te lichten op examenfraude.
- Het verzoek illustreert volgens de SRA niet voor het eerst hoe slecht de beroepsorganisatie haar eigen achterban kent. Daar zijn veel minder toetsen en is veel minder druk.

De oproep van beroepsorganisatie NBA aan kleinere accountantskantoren om zelf na te gaan of er ook bij hen sprake is van examenfraude, is hen in het verkeerde keelgat geschoten. Volgens voorzitter Diana Clement van brancheorganisatie SRA heeft de NBA 'geen goed beeld van wat er bij ons soort organisaties speelt'.

Nederland telt zes grote kantoren met een zogeheten OOB-vergunning (organisaties van openbaar belang volgens de Wet toezicht accountantsorganisaties). Daarnaast zijn er nog 226 kleinere accountantsorganisaties die wettelijke controles van jaarrekeningen doen. Zo'n 70% is lid van de SRA. Ruim honderd kantoren kregen donderdag per brief de aansporing van de NBA ook te gaan speuren naar examenfraude. De grote organisaties doen daar al onderzoek naar sinds de ontdekking van grootschalige overtredingen bij KPMG. Volgens de brief moet kleine kantoren ernstige gevallen melden bij de NBA. Die zou vervolgens zaken voor de tuchtrechter willen brengen.

Volgens Clement gaat de NBA met een brief aan kantoren zijn boekje te buiten. 'Vooropgesteld: fraude met verplichte kennistoetsen waarbij heldere spelregels zijn geformuleerd, is onacceptabel. Bij alle accountants. Maar vanuit welk mandaat heeft de beroepsorganisatie deze brief geschreven? De NBA ziet toe op de individuele professional en is niet in de *lead* bij de fraudeonderzoeken onder OOB-accountantsorganisaties. Dat zijn de PCAOB (Amerikaanse toezichthouder, red.) en de AFM.'

Agenda

Clement is kritisch op de NBA en vermoedt een andere agenda. 'We zien de brief aan reguliere vergunninghouders, die een compleet andere interne dynamiek, structuur, aansturing en cultuur hebben, als uiting van de wens van de NBA om meer zeggenschap over kantoren en verordenende bevoegdheden te verkrijgen.' Ze verwijst naar recente uitlatingen van NBA-voorzitter Kris Douma die pleit voor meer bevoegdheden van zijn organisatie bij kantoren, naast zijn taak om toe te zien op de uitoefening van het beroep door de individuele accountants.

Bij de brief die de NBA stuurde, zit ook een matrix met verschillende vormen van examenfraude, geschetst op basis van ervaringen van de grote OOB-kantoren. Clement: 'Met de brief en beschreven verschijningsvormen in de matrix laat de beroepsorganisatie wat ons betreft andermaal zien dat zij het segment en de praktijk van de reguliere vergunninghouders onvoldoende kent.' Zo hoeven accountants bij kleinere firma's veel toetsen waarmee accountants van KPMG op grote schaal fraudeerden, helemaal niet te maken.

Tevens is de druk op accountants bij kleinere kantoren een stuk minder, zegt Clement. 'Ook ik vind het spannend om op de knop te drukken om te kijken of ik de NBA-kennistoets (een serieuze tweejaarlijkse toets voor elke accountant) goed heb gemaakt. Maar ik weet ook dat als dat niet zo is en ik moet het nog een keer doen, mijn kantoor me daar tijd en ruimte voor geeft. Dat is een heel andere dynamiek dan bij de grote OOB-kantoren. Dat proberen wij de NBA ook de hele tijd duidelijk te maken.'

Netelig onderwerp

De SRA, zelf ook aanbieder van toetsen en e-learnings, deed in 2023 al een evaluatie. Daaruit bleek dat er meerdere waarborgen zijn tegen het delen van antwoorden. Ook heeft de SRA tijdens kantoorbezoeken aandacht voor examenfraude gevraagd. Dit wil overigens niet zeggen dat fraude is uitgesloten. Clement: 'Het is een netelig onderwerp. Als de druk maar hoog genoeg is, of iemand zwakte kent, dan blijft de factor mens meetellen.'

Douma van de NBA laat weten 'verbaasd' te zijn over de kritiek. 'We hebben dit al eerder besproken met vertegenwoordigers van deze vergunninghouders. De NBA heeft bovendien vertegenwoordigers uit die hoek in het bestuur en wij horen dat er vragen zijn.' Douma spreekt tegen dat hij buiten zijn mandaat opereert. 'Het gaat om gedrag van individuele accountants, daar schrijven we de kantoren nu over aan. Het is bovendien belangrijk dat wij de samenleving laten zien dat de accountancy deze problemen wil aanpakken.'